

III MÀSTER EN ARXIVÍSTICA

Josep Matas i Balaguer

La tercera edició del Màster en arxivística de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) va acabar les classes al mes de juny de 1994. El Màster en arxivística d'aquesta universitat, creat l'any 1988 a iniciativa de l'Institut Universitari d'Estudis Medievals (UAB) i de l'Associació d'Arxivers de Catalunya, va representar, i representa encara avui, un avenç importantíssim a l'hora de resoldre la inexistència d'una titulació universitària específica en arxivística. Com és sabut, altres dues universitats, la Universitat de Girona i la Universitat de Lleida, van incorporar el Màster en arxivística a les ofertes d'estudis propis i n'han fet una edició durant els cursos 1992-93 i 1993-94 en el cas de la de Girona, i els cursos 1993-94 i 1994-95 en el cas de Lleida. A aquestes cinc edicions, que en el moment actual estan ja acabades, almenys pel que fa a la part docent del programa, s'afegirà una sisena convocatòria aquesta vegada feta per la Universitat Rovira i Virgili, les classes de la qual començaran al mes de gener de 1996.

La presència de l'Associació d'Arxivers en la concepció inicial i en l'organització de totes aquestes edicions, al costat de les quatre universitats abans esmentades, ha estat i és la millor manera d'assegurar el màxim d'adequació i de vinculació possible d'aquests estudis a la realitat i a les necessitats del nostre sector professional. Al mateix temps, la presència en totes les edicions ha estat la millor manera de donar uniformitat i personalitat única al Màster en arxivística, un cop descartada, per desacord entre les universitats, la possibilitat que el Màster fos interuniversitari, tal com havia proposat l'AAC. L'impuls i la implicació de l'Associació en el Màster ha evitat el perill d'una proliferació d'ofertes diverses d'estudis propis en arxivística.

Si bé és veritat que en cada una de les noves edicions del Màster l'Associació d'Arxivers ha proposat alguns canvis en els continguts, canvis proposats a partir del seguiment i l'avaluació de les experiències anteriors, aquestes modificacions han tingut sempre un caràcter puntual que no n'han alterat ni la concepció general, ni els continguts substancials. D'aquesta manera, el Màster ha estat una oferta en evolució i millora constant que, al mateix temps, ha mantingut la identitat i la uniformitat en totes les edicions, independentment de la universitat des d'on s'impartís, amb tots els avantatges que això implica.

Alguns aspectes generals del Màster en arxivística han estat comentats en els números 4 i 7 de la revista *Lligall*. Volem aprofitar novament les pàgines de la revista per referir-nos, ara més concretament, a un dels aspectes del programa del Màster: els treballs finals. Ho fem ara, agafant com a pretext les sessions d'exposició i defensa dels treballs presentats en les convocatòries de 1994 i 1995 per alumnes que han cursat aquests estudis a la UAB. En aquestes dues convocatòries, s'ha procedit a l'exposició d'un total de trenta-set treballs (que relacionem a continuació), quinze corresponents a la convocatòria de 1994 i els vint-i-dos restants a la convocatòria de 1995, que s'afegeixen als ja exposats en els anys 1990-91 (trenta treballs) i 1993

(vint-i-nou treballs). Tot plegat representa un total de noranta-sis treballs, presentats per cent quatre alumnes de les diferents edicions del Màster de la UAB. La diferència entre el nombre de treballs i el d'alumnes ve motivada per la presentació de treballs de manera conjunta per part de dos o més alumnes.

Parlant sempre en termes generals, podem afirmar que el sentit d'aquests treballs varia segons la condició de l'autor. En els casos d'autors que no han tingut experiència prèvia com a arxivers, el treball obliga a portar a terme alguns dels processos habituals de la nostra professió (estudi d'institucions, anàlisi de la documentació, preparar i aplicar mètodes de descripció, lectures de textos especialitzats...) amb tot el que aquest esforç representa com a complement als continguts impartits durant els dos cursos en què s'estructura el Màster. En el cas de professionals en actiu, el treball ha servit, moltes vegades, per a explicar i analitzar experiències portades a terme, o bé per a programar i formular propostes de cara al futur, exercicis que són sempre necessaris però que sovint les exigències pròpies de les tasques i responsabilitats diàries ens impedeixen d'efectuar.

Un repàs al contingut dels trenta-set treballs presentats en les dues darreres convocatòries permet observar que en set casos es tracta de treballs efectuats a partir d'experiències portades a terme des d'arxius centrals administratius de la Generalitat. Dos d'aquests treballs tenen, a més, un caire teòric molt remarcable (sobre teoria de sistemes l'un, i sobre avaluació documental l'altre).

En catorze casos els treballs es refereixen a experiències amb fons de l'Administració local o organismes que en depenen. D'aquests catorze, dos se centren en l'estudi d'àmbits funcionals i sèries documentals precises (sanitat i documentació comptable), mentre que la resta es refereixen a intervencions més generalistes.

Després d'aquests dos primers grups, el nombre més important correspon als treballs sobre documentació judicial, que fan un total de cinc. Són molt menys nombrosos els treballs sobre altres tipus de fons. Els arxius personals o patrimonials són el tema de dos treballs més, i un nombre igual de treballs s'ocupa dels arxius fotogràfics. La documentació eclesiàstica i la notarial són el tema d'un únic treball, en cada cas. Finalment, d'aquesta classificació segons el tipus de fons o d'arxius, en queda fora un important treball sobre terminologia presentat conjuntament per tres alumnes.

El repàs de la naturalesa i continguts dels treballs permet d'observar alguns paral·lelismes, d'altra banda absolutament lògics, en la nostra realitat arxivística. D'aquí el nombre important de treballs sobre arxius i documentació de l'Administració local i el nombre, proporcionalment encara, més important sobre arxius administratius de l'Administració autonòmica. És destacable també l'increment de treballs presentats sobre fons i arxius de l'Administració de justícia (cinc en aquesta ocasió), fons i arxius que fins ara havien estat objecte d'atenció únicament de dos treballs, símptoma evident d'una creixent intervenció normalitzadora en aquest sector.

Els treballs presentats en aquestes dues darreres convocatòries han fet més diversa i completa la llista del total de treballs presentats fins avui. De tot plegat en resulta un conjunt de noranta-sis exercicis que constitueixen una col·lecció que ja és de referència obligada, col·lecció que s'anirà incrementant amb la presentació dels treballs d'alumnes dels màsters de la

resta d'universitats.

Les pàgines de *Lligall* han servit per a divulgar els continguts d'alguns d'aquests treballs, un exemplar dels quals es pot consultar, en qualsevol cas, a la biblioteca de l'Associació. D'aquesta manera, a part de la funció purament docent de cada treball en el marc del programa del Màster, la col·lecció representa un enriquiment notable per a tota la professió.

Treballs presentats en la convocatòria de 1994

– M. Antònia Balsells i Font. *El quadre de classificació dels documents d'explotació del Departament de Governació*. (2 vol.)

Direcció: Michel Roberge (II Màster)

– Isabel Campos i González. *Aplicació d'un sistema de gestió integrat de la documentació. Un cas pràctic: la Direcció General de Política Lingüística*. (2 vol.)

Direcció: Michel Roberge (II Màster)

– Emília Capell i Garriga. *Proposta d'ordenament del sistema arxivístic de la Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs, i de tractament del fons*.

Direcció: Ramon Alberch i Fugueras (II Màster)

– Rosa M. Cruellas i Serra. *Inventari del fons Narcís Verdaguer i Callís de l'Arxiu Nacional de Catalunya*.

Direcció: Ramon Alberch i Fugueras. (II Màster)

– Anna Duran i Armengol. *Els arxius històrics de Santa Coloma de Cervelló*.

Direcció: Frederic Udina i Martorell (II Màster)

– Eugènia Freixa i Serra. *Col·lecció fotogràfica Hermenter Serra*.

Direcció: Ramon Alberch i Fugueras (III Màster)

– Judit Llopart i Martínez. *L'Arxiu d'Imatges "Francesc Català i Roca". Estudi del seu fons i elaboració i aplicació d'un sistema de recuperació per mitjans informàtics*.

Direcció: Ramon Alberch i Fugueras (II Màster)

– Maria Dolores Martos i Gómez. *Els documents administratius dels centres docents públics d'educació primària. Una altra lectura de la reforma educativa*. (2 vol.)

Direcció: Ramon Alberch i Fugueras (III Màster)

– Bibiana Palomar i Baró. *Aproximació a l'estudi de la jurisdicció de l'ordre social i procés d'elaboració del sistema d'arxiu dels jutjats socials de Barcelona*. (2 vol.)

Direcció: Ricarda Márquez i Rubio (III Màster)

– Maria Teresa Pedrol i Giménez. *Organització i descripció del fons documental de l'Ajuntament de Sant Adrià de Besós (1818-1979)*.

Direcció: F. Xavier Tarraubella i Mirabet (III Màster)

– Jordi Piqué i Padró. *Proposta d'organització de l'Arxiu Municipal de Salou*. (2 vol.)

Direcció: Narcís Castells i Calzada (II Màster)

– Antoni Reyes i Valent. *L'Arxiu Municipal de Blanes: l'organització dels fons històrics i el desenvolupament d'un projecte de localització i recuperació de fons documentals*.

Direcció: Narcís Castells i Calzada (II Màster)

– Anna Sabanés i Alberich. *Inventari de l'arxiu de protocols notariais del Vendrell*.

Direcció: Laureà Pagarolas i Sabater (I Màster)

– Teresa Sala i Savall. *Instrumentes de descripció del fons judicial de Terrassa (1820-1835). Inventari i quadre de classificació.* (2 vol.).

Direcció: Pere Puig i Ustrell (III Màster)

– Jaume Enric Zamora i Escala. *Organització i descripció del fons documental de l'Ajuntament de Sant Joan Despí (1718-1960).*

Direcció: F. Xavier Tarraubella i Mirabet (III Màster)

Treballs presentats en la convocatòria de 1995

– Lluís Albertí i Serra. *Els arxius de Sant Andreu de Llavaneres.*

Direcció: Frederic Udina i Martorell (III Màster)

– Jordi Andreu i Dauffí. *Una proposta metodològica per al tractament sistemàtic dels recursos de la informació en una institució: el paper de l'arxiver en l'entorn de l'organització.*

Direcció: Montserrat Canela i Garayoa (II Màster)

– Maria Lurdes Bailao de Jesús. *Organització i inventari del fons de l'Arxiu Municipal de Santa Perpètua de Mogoda.*

Direcció: F. Xavier Tarraubella i Mirabet (III Màster)

– Pilar Blesa i Herrero. *Tractament arxivístic del fons del Tribunal Regional de Responsabilitats Polítiques de Barcelona (1939-1942).* (2 vol.)

Direcció: Fabiola Zulueta i Alejandro (III Màster)

– Màrius Carbonell i Freixa; Lídia González i Ramos; Jaume Serra i Santamaría. *Terminologia arxivística.* (3 vol.)

Direcció: Laureà Pagarolas i Sabaté (III Màster)

– Joaquim Carreras i Barnés. *L'Arxiu Central de l'Administració de la Generalitat de Catalunya a Girona.*

Direcció: Josep Matas i Balaguer (II Màster)

– Josep Conejo i Muntada. *Documentació del procés pressupostari municipal durant els segles XIX i XX.*

Direcció: Joan Boadas i Raset (III Màster)

– Assumpció Gabernet i Tejedor. *L'Arxiu Municipal de Mollerussa: descripció i proposta d'organització.*

Direcció: Narcís Castells i Calzada (III Màster)

– Alfred García i Puig. *Organització dels fons de les delegacions territorials del Ministeri d'Informació i Turisme i del Ministeri de Comerç (1943-1978).*

Direcció: F. Xavier Tarraubella i Mirabet (III Màster)

– Xavier Gayán i Félez; Lluïsa Rodríguez i Muñoz. *L'Arxiu Central dels jutjats d'instrucció i penals de Barcelona. Aproximació a la identificació i valoració de la documentació. Propostes d'accés, tria i eliminació i calendari de transferències.* (4 vol.)

Direcció: Ricarda Márquez i Rubio (III Màster)

– Nicolau Guanyabens i Calvet. *El tractament arxivístic de la secció "Lligalls Històrics" de l'Arxiu Municipal de Mataró.*

- Direcció: F. Xavier Tarraubella i Mirabet (III Màster)
 – Víctor Mata i Ventura. *Inventari del fons documental històric del municipi de Gavà: 1592-1960.*
- Direcció: Ramon Alberch i Fugueras (III Màster)
 – Maria Dolors Nieto i Sabater. *Catàlegs dels fons privats patrimonials de la família Cuyàs i de la família Blanch, de l'Arxiu Josep M. Cuyàs i Tolosa.* (3 vol.)
- Direcció: Ramon Alberch i Fugueras (II Màster)
 – Montserrat Prat i Letosa. *L'Arxiu del Museu de Zoologia de Barcelona.*
- Direcció: Ramon Alberch i Fugueras (II Màster)
 – Júlia Pérez i Hernández. *L'Arxiu del Centre d'Arqueologia de la Ciutat. Problemàtica i proposta de gestió.*
- Direcció: Ramon Alberch i Fugueras (III Màster)
 – Agnès Rueda i Bueno. *Estudi de les tipologies documentals de la secció de sanitat de l'Ajuntament de Terrassa.*
- Direcció: F. Xavier Tarraubella i Mirabet (III Màster)
 – Antònia Serena i Davins. *Inventari dels pergamins de la rectoria i comunitat de preveres de Sant Miquel. Arxiu Parroquial de Sant Miquel i Sant Vicenç de Cardona (segles XIII-XV).*
- Direcció: Laureà Pagarolas i Sabaté (III Màster)
 – Maria Teresa Solé i Gabarra. *L'avaluació documental. Reflexió teòrica i aplicació pràctica a sèries documentals del Departament d'Indústria i Energia de la Generalitat de Catalunya.*
- Direcció: Ramon Alberch i Fugueras (III Màster)
 – Àngel Soler i Espuñes. *"Howard". Una aplicació informàtica per a un petit arxiu, desenvolupada amb el software FileMaker Pro 2.0.*
- Direcció: Ramon Alberch i Fugueras (III Màster)
 – Judit Tapiolas i Badiella. *Recuperació, organització i descripció del fons documental de l'Ajuntament de Rubí.*
- Direcció: Joan Boadas i Raset (II Màster)
 – Jordi Torner i Planell. *Inventari de la Comissió de Monuments Històrics i Artístics de la província de Barcelona.*
- Direcció: Ramon Planes i Albets (III Màster)
 – Maria Utgés i Vallespí. *Catàleg de mercaders i altres oficis vinculats al comerç a l'engròs, segons els protocols notariais de Tortosa: 1445-1450.* (2 vol.)
- Direcció: Laureà Pagarolas i Sabaté (III Màster)